



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 177/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojmíra Mamojku a zo sudcu Petra Straku a sudcu Martina Vernarského (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], právne zastúpenej JUDr. Emíliou Korčekovou, advokátkou, Malacká cesta 5680/2B, Pezinok, vo veci namietaného porušenia čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný opravný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 3/2019 z 27. marca 2019 a postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 94/2013 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia, postupu, sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. júna 2019 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 ústavy a podľa čl. 36 ods. 3 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný opravný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 3/2019 z 27. marca 2019, ako aj namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 94/2013.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a pripojeného spisu okresného súdu sp. zn. 9 C 94/2013 vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou v označenom konaní domáhala náhrady nemajetkovej ujmy proti Slovenskej republike ako žalovanej podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“). Okresný súd rozsudkom č. k. 9 C 94/2013-105 z 23. marca 2017 žalobu zamietol.

3. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 9 Co 282/2017 z 31. mája 2018 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

4. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie. Najvyšší súd dovolanie uznesením sp. zn. 1 Cdo 3/2019 z 27. marca 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) odmietol z dôvodu, že sťažovateľka nebola v dovolacom konaní zastúpená advokátom napriek tomu, že v rozsudku krajského súdu o tejto povinnosti bola riadne poučená, pričom v predmetnom prípade neboli splnené ani podmienky pre uplatnenie výnimky podľa § 429 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov („ďalej aj „CSP“).

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti vytýka arbitrárnosť, svojvoľnosť, neodôvodnenosť napadnutého uznesenia, namieta prietahy v konaní, pričom argumentuje:

«... Najvyšší súd SR sa dôsledne nevysporiadal s tým, že po podaní dovolania sťažovateľom doručenom dňa 18.09.2018 Okresnému súdu Bratislava I do konania vo veci č.k. 9C/94/2013 (osvedčené doručenkou - príloha č. 2a) bolo vzhľadom na okolnosti prípadu a prípadnej vady zastupovania sťažovateľa v dovolacom konaní (tvrdenej dovolacím súdom v bode č. 6 napadnutého uznesenia) ústavne právnou povinnosťou buď prvostupňového súdu (Okresného súdu Bratislava I) alebo najvyššieho súdu bezodkladne uznesením vyzvať sťažovateľa (██████████, konateľkou je ██████████, zvoleným zástupcom pre dovolanie konanie ██████████ - manžel), aby v primeranej lehote 15 dní od doručenia výzvy (uznesenia) predložil súdu podľa §§ 429 C.s.p. doklad, že je v dovolacom konaní zastúpený advokátom (plnomocenstvo oprávňujúce advokáta na zastupovanie dovolateľa v dovolacom konaní), resp. že jej manžel ██████████ je jej povereným zamestnancom alebo členom a zároveň aby sťažovateľ súdu predložil i samotné dovolanie spísané advokátom, alebo aby súdu predložil doklad preukazujúci, že samotná konateľka ██████████ má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa a súčasne, aby bola buď okresným súdom alebo najvyšším súdom upovedomená o tom, že ak stanovenej lehote 15 dní dovolateľka neodstráni vady dovolania v zmysle §§ 429 ods. 1 a §§ 429 ods. 2 písm. b/ C.s.p., dovolací súd podľa §§ 447 písm. e/ C.s.p. dovolanie odmietne... k čomu vinou pochybenia dovolacieho ako aj prvostupňového súdu nedošlo...

Okresný súd a ani dovolací súd si po podaní dovolania nesplnili voči sťažovateľovi (právnickej osobe) a jeho konateľke (fyzická osoba) poučovaciu povinnosť „in concreto“,

nevytvorili podmienke k odstráneniu prípadnej vady dovolacieho konania v primeranej lehote...

... najvyšší súd sa v arbitrárne odôvodnenom uznesení dôsledne nevysporiadal s právne podstatnou skutočnosťou, že splnomocnený zástupca [REDAKOVANÉ] je zároveň manželom konateľky a majiteľky obchodnej spoločnosti žalobcu [REDAKOVANÉ] (obdobne vid'. uznesenie Krajského súdu v Bratislave č.k. 10Co/332/2015-555 z 31.3.2016 - vec vedená na Okresnom súde Bratislava I pod č.k. 7C/179/2009) a teda že týmto zastupovaním v dovolacom konaní v súlade so zásadou hospodárnosti zároveň chráni majetkové práva/aktíva rodiny ako celku, keďže ako manžel [REDAKOVANÉ] má tiež záujem na výsledku sporu, pretože [REDAKOVANÉ] je jedinou konateľkou a spoločníčkou jednoosobovej s.r.o. [REDAKOVANÉ], ergo je aj z pohľadu Občianskeho zákonníka spoločníkom sťažovateľa, teda členom.

Právne závery Najvyššieho súdu SR... sú v dôsledku prílišného formalizmu a tendenčnosti z ústavnoprávneho hľadiska neudržateľné a neakceptovateľné, keďže sa jedná o odstrániteľnú vadu dovolacieho konania, dovolanie podal súčasne aj sťažovateľ...

... vinou pochybenia okresného súdu sťažovateľ nebol vyzvaný na odstránenie vady dovolania, čo najvyšší súd zneužil k vydaniu odmietajúceho uznesenia, hoc bol povinný v prípade ústavnokonformného konania nevymykajúceho sa požiadavke na spravodlivé súdne konanie vec vrátiť prísom okresnému súdu na odstránenie ním tvrdenej vady dovolania...

Procesný postup súdu pri konštituovaní rozhodnutia, ktorý nenachádza oporu v zákone, je preto potrebné považovať za závažnú vadu nenaplňujúcu materiálnu stránku práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces, ktorá v konečnom dôsledku objektívne bráni riadnemu (účinnému a efektívnemu) uplatneniu dôležitých procesných práv účastníkov konania...

... kompenzačné konanie je teda od 09.05.2013 nie vinou sťažovateľa ako celok nespravodlivé a nezákonné, protiústavné, došlo k porušeniu „primeranej lehoty“...

... vec je a bola po právnej a skutkovej stránke jednoduchá, nezložitá, sťažovateľ sa na prieťahoch a neefektívnom konaní zavinených hlavne porušovateľmi 1 a 2 nepodieľal, vec mala a má pre neho mimoriadny význam vzhľadom k tomu, čo v danej veci bolo a je

pre neho v „hre“ - at stake, vnútroštátne súdy v kompenzačnej veci nekonali a nerozhodovali s urýchlením „speedily“.

V danej veci kompenzačné konanie vinou porušovateľov doposiaľ prebehlo na 3 stupňoch, pričom sťažovateľ sa domáhal ochrany práv mu priznaných Ústavou SR, Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorá mu nebola účinne a efektívne poskytnutá, doterajšiu extrémnu dĺžku kompenzačného konania nie je možným pričítať na jeho vrub.»

6. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 , ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, právo podľa čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky , právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd odmietajúcim uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 1 Cdo 3/2019 zo dňa 27.03.2019 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 1 Cdo 3/2019 zo dňa 27.03.2019 zrušuje a vec v r a c i a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] primerané finančné zadosťučinenie 3 000,- Eur do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu .

4. Obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov konania v sume 326,66 Eur, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť na účet jej právnej zástupkyne - advokátky JUDr. Emílie Korčekovej do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

5. Základné právo obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod č.k. 9C/94/2013 porušené boli.

6. Obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 6.000,- Eur, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť jej do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu. 7. Obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov konania v sume 326,66 Eur, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť na účet jej právnej zástupkyne - advokátky JUDr. Emílie Korčekovej do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu. “

7. Vec napadla ústavnému súdu 11. júna 2019 a v súlade s pravidlami rozdeľovania vecí, ktoré v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 neboli sudcom spravodajcom pridelené, vec sťažovateľov spadala do kategórie zostávajúcich vecí, ktoré mali byť prerozdeľované po vymenovaní ďalších sudcov ústavného súdu. Po vymenovaní ďalších sudcov ústavného súdu (10. októbra 2019) v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) bola vec sťažovateľky prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 rozvrhu práce je na konanie vo veci príslušný tretí senát ústavného súdu v zložení Mojmir Mamojka (predseda senátu) a sudcovia Peter Straka a [REDAKOVANÉ] Martin Vernarský.

II.

Relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

12. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

14. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

17. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

18. Podľa čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

19. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

20. Podľa čl. 36 ods. 3 listiny každý má právo na náhradu škody, ktorú mu spôsobilo nezákonné rozhodnutie súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávny úradný postup.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

22. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

23. Podľa § 393 ods. 1 CSP odvolací súd v písomnom vyhotovení rozhodnutia uvedie označenie súdu, mená a priezviská sudcov rozhodujúcich vo veci, presné označenie strán a ich zástupcov, iných subjektov, označenie prejednávanej veci, výrok, odôvodnenie, poučenie o prípustnosti dovolania, lehote na podanie dovolania, o náležitostiach dovolania a povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní, deň a miesto vyhlásenia.

24. Podľa § 429 ods. 1 CSP dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

25. Podľa § 429 ods. 2 CSP povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

26. Podľa § 436 ods. 1 CSP ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie väd a poučí ho o následkoch neodstránenia väd dovolania.

27. Podľa § 447 písm. e) CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak neboli splnené podmienky podľa § 429.

III.

Právne posúdenie vecí ústavným súdom

28. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 39 ods. 3 a § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah a predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv.

29. Ústavný súd sa preto zaoberal namietaným porušením práv v rozsahu, v akom ich sťažovateľka v sťažnosti pred ústavným súdom vymedzila v petite návrhu, t. j. skúmal, či napadnutým uznesením došlo k porušeniu čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 46 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1, čl. 36 ods. 3 listiny, čl. 6 ods. 1, čl. 13 dohovoru a či postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 9 C 94/2013 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tvrdenia o porušení základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, ktoré sťažovateľka uvádza v texte sťažnosti mimo petitu, ústavný súd považoval iba za súčasť jej argumentácie (napr. III. ÚS 149/04, III. ÚS 235/05, II. ÚS 65/07), pričom vzhľadom na výsledok predbežného prerokovania jej sťažnosti nepovažoval za potrebné sťažovateľku k odstráneniu nesúlady medzi dôvodmi ústavnej sťažnosti a jej petitom vyzývať.

K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, základného práva podľa čl. 46 ods. 1, čl. 46 ods. 3 ústavy, základného práva podľa čl. 11 ods. 1, čl. 36 ods. 1, čl. 36 ods. 3 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a práva podľa čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením

30. Sťažovateľka poukazuje na arbitrárnosť, neodôvodnenosť napadnutého uznesenia, vytýka tiež, že okresný súd, resp. najvyšší súd ju mal pred rozhodnutím o jej dovolaní vyzvať na odstránenie väd dovolania, pričom [REDACTED], ktorého sťažovateľka splnomocnila na svoje zastupovanie v dovolacom konaní, má požadované právnické vzdelanie a ako manžel jedinej spoločníčky sťažovateľky je v podstate tiež členom sťažovateľky.

31. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07). Rovnako aj obsah základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny má v zásade totožný obsah ako základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

32. Ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy, pričom vo svojej judikatúre sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti preskúmané (napr. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu preto neprislúcha posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému súd pri interpretácii a aplikácii zákona dospel. Ústavný súd však musel zaujať stanovisko k tomu, či napadnuté uznesenie spĺňalo požiadavku ústavnosti (odôvodnenie majúce požadovanú kvalitu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy), rešpektujúc pritom svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého postup všeobecného súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi konania v predmetnej veci) nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

33. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

34. Ústavný súd vychádza z toho, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje pre záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

35. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia okrem iného uviedol:

„V posudzovanej veci odvolací súd v súlade s § 393 ods. 1 C.s.p. v napadnutom rozhodnutí žalobkyňu riadne poučil (okrem iného) aj o povinnom zastúpení dovolateľa advokátom, o nutnosti spísania dovolania a ďalších podaní dovolateľa týmto kvalifikovaným zástupcom, ako aj o výnimkách z uvedenej povinnosti. Žalobkyňa i napriek tomuto poučeniu zo strany odvolacieho súdu v dovolacom konaní nie je zastúpená advokátom. Dovolanie za žalobkyňu podal na základe splnomocnenia zo 16. septembra 2018 [REDAKOVANÉ], ktorý síce má požadované právnické vzdelanie (§ 429 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 468 C.s.p.), avšak nie je advokátom. Podmienky na aplikáciu výnimky z povinného zastúpenia advokátom v zmysle § 429 ods. 2 písm. b/ C.s.p. v danom prípade splnené neboli, nakoľko [REDAKOVANÉ] v konaní nevystupuje ako poverený zamestnanec alebo člen žalobkyne, ale ako jej splnomocnený zástupca.“

36. Ústavný súd konštatuje, že z napadnutého uznesenia je zrejmé, z ktorých zákonných ustanovení súd vychádzal, jasne a zrozumiteľne sú uvedené aj dôvody, prečo bolo nutné dovolanie sťažovateľky odmietnuť. Uznesenie náležite objasňuje všetky podstatné skutočnosti, ktoré najvyšší súd viedli k odmietnutiu dovolania. Uznesenie obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd konštatuje, že závery, ku ktorým najvyšší súd dospel, nemožno označiť za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia.

37. Napriek tomu, že v zásade ústavnému súdu neprislúcha rozvíjať alebo dopĺňať právne závery všeobecných súdov, v záujme presvedčivosti tohto uznesenia a reagujúc na námietky sťažovateľky obsiahnuté v ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že neobstojí tvrdenie sťažovateľky, že právne zastúpenie advokátom v dovolacom konaní v jej prípade nebolo potrebné, pretože [REDAKOVANÉ] ako manžel [REDAKOVANÉ], ktorá je jedinou spoločníčkou a konateľkou sťažovateľky, má požadované právnické vzdelanie. Ústavný súd uvádza, že § 429 ods. 2 písm. b) CSP taxatívne definuje výnimky z povinnosti právneho zastúpenia advokátom v dovolacom konaní, ak je dovolateľom

právnická osoba. Sťažovateľka netvrdila ani nepreukázala, že [REDACTED] je zamestnancom alebo členom sťažovateľky. Z výpisu z obchodného registra je zrejmé, že jediným spoločníkom sťažovateľky je [REDACTED] a v tomto smere bolo pre účely možnej aplikácie § 429 ods. 2 CSP bez významu, že právnické vzdelanie má jej manžel a že medzi manželmi existuje majetkové prepojenie. Implicitne abstrahovateľná podstata sťažovateľkinej námietky zjavne sa opierajúca o existenciu bezpodielového spoluvlastníctva konateľky sťažovateľky a jej (v druhom stupni vysokoškolsky právnický vzdelaného) manžela je z hľadiska možného uplatnenia výnimky zakotvenej v § 429 ods. 2 písm. b) CSP irelevantná. Hmotnoprávny vzťah daný existenciou bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa automaticky neodráža v takom právnom vzťahu manžela jedinej spoločníčky spoločnosti s ručeným obmedzeným k obchodnej spoločnosti, ktorý by zakladal procesnú relevanciu pre diskutovanú výnimku z povinného procesného zastúpenia v dovolacom konaní.

38. Pokiaľ sťažovateľka namieta, že okresný súd, resp. najvyšší súd mal sťažovateľku pred rozhodnutím o dovolaní vyzvať na odstránenie väd dovolania (v súvislosti s povinným právnym zastúpením advokátom), k tomuto ústavný súd uvádza, že Civilný sporový poriadok síce v § 436 ustanovuje súdu povinnosť v prípade, že dovolateľ nie je v dovolacom konaní zastúpený advokátom, vyzvať dovolateľa na odstránenie takejto vady, uvedené však platí iba vtedy, ak dovolateľ nebol v odvolacom konaní riadne poučený o povinnosti právneho zastúpenia v dovolacom konaní v zmysle § 429 CSP. Povinnosť odvolacieho súdu poučiť stranu sporu o povinnom právnom zastúpení v dovolacom konaní vyplýva z § 393 ods. 1 CSP.

39. Vzhľadom na skutočnosť, že súčasťou písomného vyhotovenia rozsudku krajského súdu (ktorý rozhodoval v odvolacom konaní o odvolaní sťažovateľky) je aj náležité poučenie o povinnosti právneho zastúpenia v dovolacom konaní (v poučení rozsudku krajského súdu je priamo citovaný § 429 ods. 1 a 2 CSP), okresný súd ani najvyšší súd neboli povinné sťažovateľku vyzývať na odstránenie väd dovolania. Skutočnosť, že písomné vyhotovenie rozsudku krajského súdu obsahuje náležité poučenie o povinnom právnom zastúpení v dovolacom konaní, sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nerozporovala, nenamietala ani to, že by jej rozsudok krajského súdu nebol doručený a že by nemala

vedomosť o jeho obsahu. Keďže sťažovateľka proti rozsudku krajského súdu podala dovolanie, je zrejmé, že sa s týmto rozsudkom riadne oboznámila.

40. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie nesignalizuje na podklade dôvodov uvedených v ústavnej sťažnosti možnosť vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Z týchto dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol s poukazom na § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

41. Ako už ústavný súd v minulosti uviedol, základné právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu alebo jeho nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 3 listiny nie je absolútne, ale v záujme zabezpečenia právnej istoty podlieha (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 3 v spojení s čl. 36 ods. 4 listiny) zákonným obmedzeniam upravujúcim predpoklady na jeho uplatnenie (m. m. III. ÚS 155/2011). Práva na náhradu škody sa osoba môže domáhať v intenciách zákona o zodpovednosti za škodu.

42. Zmyslom a účelom zákona o zodpovednosti za škodu je ustanoviť v súlade s čl. 46 ods. 3 ústavy podmienky, za ktorých vzniká právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

43. Právo na náhradu škody si sťažovateľka v zmysle zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci uplatnila v konaní pred všeobecným súdom, pričom okresný súd aj krajský súd zhodne dospeli k záveru, že neboli naplnené všetky zákonom požadované podmienky pre zodpovednosť štátu za škodu (preukázanie vzniku škody, príčinnej súvislosti medzi nezákonným postupom štátneho orgánu a vznikom škody), preto bola jej žaloba zamietnutá. Rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť 17. júla 2018. Najvyšší súd dovolanie podané proti rozsudku krajského súdu napadnutým uznesením odmietol, čo znamená, že rozsudky okresného súdu a krajského súdu vo veci samej zostávajú právoplatné.

44. Ústavný súd konštatuje, že právo na náhradu škody vyplývajúce z čl. 46 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 3 listiny neznamena nárok na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu alebo jeho nesprávnym úradným postupom nie je možné bez ďalšieho považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, I. ÚS 82/04). Skutočnosť, že sťažovateľka sa s rozhodnutím najvyššieho súdu vyslovenom v napadnutom uznesení (ktorým nedošlo k sťažovateľkou želanému zrušeniu resp. zmene rozsudku krajského súdu), nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jej základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 3 listiny, a preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

45. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva sťažovateľky na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru ústavný súd odkazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájiteľné tvrdenie (*arguable claim*) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie ESLP vo veci *Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu* z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (rozhodnutie ESLP vo veci *Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu*, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131, rovnako rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 24/2010, IV. ÚS 325/2011, IV. ÚS 90/2013, IV. ÚS 32/2018). Z citovanej judikatúry ESLP vyplýva zrejma súvislosť práva zaručeného čl. 13 dohovoru s ostatnými právami, ktoré dohovor garantuje.

46. Vzhľadom na to, že ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti vylúčil porušenie práva sťažovateľky zaručeného ustanoveniami dohovoru – osobitne práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohol dospieť ani k záveru o porušení práva podľa čl. 13

dohovoru napadnutým uznesením. Preto je ústavná sťažnosť v časti namietaného porušenia práva podľa čl. 13 dohovoru zjavne neopodstatnená a ústavný súd ju odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

47. Ústavný súd zdôrazňuje, že čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy majú charakter ústavných princípov, resp. všeobecných interpretačných pravidiel, ktoré sú všetky orgány verejnej moci povinné rešpektovať pri výklade a uplatňovaní ústavy, a preto sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Keďže predmetom tohto konania je rozhodovanie o porušení základných práv alebo slobôd vyplývajúcich z ústavy, listiny, dohovoru, možno v tomto konaní uvažovať o porušení čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy len v spojení s porušením konkrétneho základného práva alebo slobody (m. m. IV. ÚS 119/07, IV. ÚS 332/2012). Pretože v posudzovanom prípade ústavný súd nedospel k záveru o porušení niektorého z označených základných práv alebo slobôd podľa ústavy, listiny, práv podľa dohovoru, nemohol dospieť ani k záveru o porušení čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, a preto sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom súdu

48. Z petitu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru malo dôjsť konaním, teda postupom súdu. Za porušovateľov sťažovateľka v ústavnej sťažnosti označuje okresný súd a najvyšší súd.

49. Sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že súdne konanie začalo 9. mája 2013 a prebiehalo na 3 stupňoch, vec bola po právnej a skutkovej stránke jednoduchá, porušovatelia konali neefektívne.

50. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

51. Zjavne neopodstatneným návrhom je návrh, ktorým sa namieta taký postup orgánu verejnej moci, ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval označené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06).

52. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02), alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08). Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESLP (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

53. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť

zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

54. Ústavný súd z príloh sťažnosti a z obsahu pripojeného spisu okresného súdu sp. zn. 9 C 94/2013 zistil, že o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu č. k. 9 C 94/2013-105 z 23. marca 2017 rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 9 Co 282/2017-140 z 31. mája 2018, ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil. Rozsudok okresného súdu v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť 17. júla 2018. Proti rozsudku krajského súdu podala dovolanie sťažovateľka, pričom dovolanie bolo odmietnuté napadnutým uznesením, ktoré nadobudlo právoplatnosť 24. apríla 2019.

55. Z uvedeného vyplýva, že napadnuté konanie vedené všeobecnými súdmi bolo právoplatne skončené 24. apríla 2019. Ústavná sťažnosť sťažovateľky namietajúca postup v napadnutom konaní je datovaná 4. júna 2019 a ústavnému súdu bola doručená 11. júna 2019, teda zjavne až po právoplatnosti tak rozsudku okresného súdu, ako aj napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

56. Z uvedeného je zrejmé, že okresný súd a ani najvyšší súd v čase podania ústavnej sťažnosti už nemohli žiadnym ústavne relevantným spôsobom ovplyvniť priebeh napadnutého konania, prípadne priet'ahy v ňom (IV. ÚS 214/03, II. ÚS 1/05).

57. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka sa v predmetnej veci domáhala ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v čase, keď v označenom konaní pred okresným súdom a najvyšším súdom namietané porušenie označených práv už nemohlo trvať, keďže jej právna neistota bola odstránená momentom právoplatného rozhodnutia o ňou uplatnenom nároku, ústavný súd rozhodol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde tak, že ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na prejednanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

58. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutého uznesenia, priznaní primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o týchto návrhoch sťažovateľky už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu